

SAMENVATTING

Dit rapport werd opgesteld in uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst tussen de VMM en de stad Gent. Het beschrijft de resultaten van de luchtkwaliteitsmetingen en -modelleringen in 2020 in de Gentse agglomeratie en de Gentse kanaalzone, aangevuld met de emissiecijfers verzameld door de VMM. De vermelde emissiedata zijn voor 2019. Dit zijn de meest recent bekende gegevens.

In tegenstelling tot bij de luchtkwaliteitsmodelleringen zijn de verkeersemisatiegegevens die de VMM gebruikt niet gedetailleerd genoeg om een effect te kunnen zien van het circulatieplan of het invoeren van de lage-emissiezone (LEZ) in Gent. Dit komt omdat voor de emissieberekeningen een officiële rapporteringsverplichting geldt en er binnen België afspraken gemaakt zijn tussen de regio's over welke data hiertoe moeten worden gebruikt. De geldende afspraak is dat voor Vlaanderen de mobiliteitsdata van het departement Mobiliteit en Openbare Werken worden gebruikt. In die cijfers ontbreken momenteel gedetailleerde lokale data (zie bijlage 4). Dit heeft tot gevolg dat de impact van lokale maatregelen zoals het circulatieplan en de LEZ momenteel niet in de emissiecijfers kan worden opgenomen.

De modelkaarten die de luchtkwaliteit inschatten op plaatsen waar geen meetresultaten zijn, maken wel gebruik van gedetailleerde lokale data waardoor het circulatieplan en de LEZ daar wel in zijn opgenomen

1. Stikstofdioxide – NO₂

Industrie en verkeer zijn de grootste emissiebronnen

In 2019 bedroeg de emissie van stikstofoxiden in Gent-centrum, de rest van de Gentse agglomeratie en de Gentse kanaalzone samen 10.489 ton. Dit is 9 % van de totale Vlaamse stikstofoxidenemissie.

Het grootste deel van de emissies werd uitgestoten in de kanaalzone waar industrie de grootste bron was. In de rest van de Gentse agglomeratie en Gent-centrum was verkeer de grootste bron. Hoewel de bronnen in de Gentse kanaalzone veel meer emitteren, zijn de emissies in het centrum van Gent ook belangrijk omdat ze wegens hun nabijheid directe impact hebben op de blootstelling van de inwoners. Daarnaast leverde de energiesector in de kanaalzone en in Gent-centrum ook een belangrijke bijdrage aan de stikstofoxidenuitstoot.

De emissies van stikstofoxiden van de sectoren energie en verkeer zijn sinds 2000 sterk verminderd met een stagnering vanaf 2015 voor de totale Gentse NO_x-emissies.

Alle meetplaatsen respecteren Europese jaargrenswaarde

De Europese jaargrenswaarde (40 µg/m³) en de WGO-jaaradvieswaarde (40 µg/m³) worden al meerdere jaren op alle automatische meetplaatsen gerespecteerd, ook in 2020. In 2020 werd -voor het eerst- ook op alle locaties met passieve samplers deze grenswaarde gerespecteerd. Naast de algemeen dalende trend, zorgden de coronamaatregelen ook voor een extra dalend effect.

Volgens het ATMO-Street model lagen de jaargemiddelden langs de kleine ring rond Gent (R40) en langs een paar binnenstedelijke wegen nog wel boven de Europese jaargrenswaarde.

Gemeten concentraties blijven dalen

Sinds 2010 daalden de NO₂-jaargemiddelden, gemeten met automatische monitoren, met gemiddeld 43 %. Ten opzichte van vorig jaar (2019) noteerden we een grote daling: zowel bij de monitoren (21 %) als bij de passieve samplers (23 %).

Naast de algemene dalende trend en het (mogelijke – zie verder) effect van de opstart van de LEZ, speelde in 2020 ook het effect van de coronamaatregelen (minder verkeer), waardoor er minder uitstoot door verkeer was.

2. Fijn stof – PM₁₀

Industrie en op- en overslagbedrijven zijn de grootste emissiebronnen

In 2019 bedroeg de **primaire PM₁₀-uitstoot** in Gent-centrum, de rest van de Gentse agglomeratie en de Gentse kanaalzone samen 1.442 ton. Dit is 8,5 % van de totale Vlaamse PM₁₀-emissie. 73 % hiervan kwam uit de kanaalzone waar de industrie en de sector op- en overslag de grootste bijdragen leverden. In Gent-centrum en de rest van de Gentse agglomeratie vormden de huishoudens (en meer bepaald gebouwenverwarming door de verbranding van hout in open haarden en kachels) en verkeer de grootste bronnen. Tussen 2000 en 2019 daalden vooral van de sectoren energie en wegverkeer de primaire PM₁₀-emissies.

Gemodelleerde overschrijdingen Europese grenswaarde nabij op- en overslagbedrijven. WGO-advieswaarden nog overschreden op meerdere plaatsen

De Europese grenswaarde voor het PM₁₀-jaargemiddelde (40 µg/m³) wordt gerespecteerd op alle automatische meetplaatsen in de Gentse regio sinds 2004. Luchtkwaliteitsmodellering geeft wel aan dat er in de kanaalzone, nabij enkele op- en overslagbedrijven, mogelijk nog wel overschrijdingen voorkwamen. De zones waarin deze overschrijdingen worden gemodelleerd bevinden zich voor het grootste deel in industriegebied.

De WGO-advieswaarde voor het jaargemiddelde (20 µg/m³) werd - voor het eerst - op één meetplaats (Destelbergen) gehaald.

De EU-grenswaarde voor **daggemiddelden** (maximaal 35 dagen met een daggemiddelde hoger dan 50 µg/m³) wordt op alle meetplaatsen sinds 2014 gerespecteerd, de WGO-advieswaarde (maximaal 3 dagen met een daggemiddelde hoger dan 50 µg/m³) werd - ook voor het eerst - op twee Gentse meetplaatsen gehaald.

Lichte daling van gemeten concentraties in vergelijking met voorgaande jaren

De PM₁₀-jaargemiddelden vertonen globaal een licht dalende trend: sinds 2010 zien we gemiddeld een daling van 25 %, ten opzichte van vorig jaar een gemiddelde daling van 8 %.

3. Fijn stof – PM_{2,5}

Industrie en huishoudens zijn de grootste emissiebronnen

In 2019 had Gent-centrum, de rest van de Gentse agglomeratie en de Gentse kanaalzone een **primaire PM_{2,5}-uitstoot** van 954 ton. Dat is bijna 8 % van de primaire PM_{2,5}-uitstoot van heel Vlaanderen. 71 % van deze uitstoot kwam uit de kanaalzone waar industrie de grootste bijdrage had. In de Gentse agglomeratie en Gent-centrum vormden de huishoudens, en meer bepaald de verbranding van hout in open haarden en kachels, de grootste bron, gevolgd door de sector verkeer.

Zoals voor PM₁₀ komt de daling in PM_{2,5}-emissies sinds 2000 vooral door een daling in de uitstoot van de sectoren energie en wegverkeer. De uitstoot van de industrie schommelt doorheen de jaren.

Europese grenswaarden worden gerespecteerd, de WGO-advieswaarden niet

De Europese jaargrenswaarde van 25 µg/m³ voor PM_{2,5}-**jaargemiddelden** wordt al sinds 2007 gerespecteerd en de indicatieve jaargrenswaarde van 20 µg/m³ (geldig vanaf 2020) wordt

